

HLAVNĚ TO ZDRAVÍ

Matouš 9,1-8

1. Kdo je vlastně zdravý?

Dostí běžným přáním k narozeninám bývá mezi lidmi „Hlavně to zdraví“. Křesťané se tomu někdy brání s poukazem na to, že zdraví je sice důležitou, nikoliv však nejvyšší hodnotou. Pravdou ale je, že když zdraví schází, je všechno o dost těžší. Mnoho věcí, které zdravý člověk zvládá, aniž by o tom nějak zvlášť přemýšlel, jde najednou v nemoci, nebo to dokonce nejde vůbec. Nemocí existuje nepřeborné množství. Některé umožňují téměř normální fungování, jiné zcela paralyzují i v běžných činnostech. Co je to ovšem zdraví? Může být chápáno jako absence nemoci, člověk je zdravý, pokud není nemocen. Zdraví lze ale chápat také nejen jako absenci nemoci, ale také jako přítomnost jevů pozitivních „Podle Světové zdravotnické organizace je zdraví chápáno jako stav úplného *tělesného*, *duševního* a *sociálního* blaha nebo také stav úplné tělesné, duševní a sociální pohody; nejedná se tedy jen o absenci nemoci nebo vady.“¹ Podle této definice je zdraví nejen nepřítomností nemoci, ale také prožíváním tělesné, duševní a sociální pohody. Laicky řečeno, když je člověku dobře tělesně, cítí se psychicky vyrovnané a má bohaté blízké a uspokojivé vztahy. Aby byl člověk zdravý, potřebuje tedy více než nepřítomnost tělesných neduhů. Důležitá je také psychika a sociální vazby. Evangelium ovšem do této definice zdraví přidává ještě jednu důležitou složku. Složku duchovní. I tato složka začíná být považována za důležitou v pojetí zdraví a procesu uzdravování člověka. Důkazem toho je rozvíjející se služba nemocničních kaplanů. K tradiční trojici bio-psycho-sociálních potřeb se dnes začíná více připojovat i potřeba zdraví spirituálního. Výrazně nám v tom ukázal cestu i sám Ježíš v dnešním příběhu. Také onen ochrnutý člověk měl kromě potřeby tělesného uzdravení hlubokou potřebu duchovní, potřebu odpuštění hříchů a smíření s Bohem. Tuto duchovní potřebu si patrně neuvědomovali ti, kdo jej k Ježíšovi přinesli. Duchovní potřeby nebývají tak viditelné, jako ochrnutí těla. Přesto jsou hluboké a pro uzdravení člověka nezbytné, protože i kdyby došlo k narovnání těla, bez vnitřního smíření s Bohem zůstane stále v člověku něco bytostně nemocného.

2. Viděl jejich víru

V našem příběhu tedy vidíme ochrnutého člověka upoutaného na lůžko. Ten nemocný je zde označen slovem *paralytikos*. Od toho máme odvozené slovo *paralýza*. Když o někom řekneme, že je paralyzován, myslíme tím, že je znehybněn, nemá žádnou možnost se pohnout, vymanit, je zcela ochromen. Zde je to ochromení těla, ochrnutí, nemožnost pohybu. Paralýzu onoho nemocného výmluvně podtrhuje i ta okolnost, že jej musí nést čtyři lidé. Sám nemá jinou možnost pohybu. Je tak zcela odkázán na pomoc druhých lidí.

Je to tedy scénérie bezmoci. Nikoliv ovšem beznaděje. Ježíš si všímá jejich víry. Čteme tam, že „*viděl jejich víru*“ (v. 2). O Ježíši se jistě už roznesly zvěsti, že má moc uzdravovat nemocné. V kapitole 4. čteme o tom, že pověst o tom, že Ježíš uzdravoval každou nemoc a každou chorobu v lidu, se roznesla po celé Sýrii. Stahovaly se za ním celé zástupy z různých koutů země (Mt 4,23-25). Tito čtyři také přicházejí za Ježíšem se svým nemocným s vírou, že jej může uzdravit. Nic bližšího o jejich víře nevíme. Jak vnímali Ježíše? „Pouze“ jako divotvorce? Léčitele? Nebo viděli dál, viděli v něm snad Božího Syna? Nevíme. Patrně nikoliv. Jejich zájem je zaměřen na tělesné uzdravení. Možná ještě nevidí to víc, totiž, že Ježíš je Boží Syn, Spasitel světa. Ježíš to jim i všem okolo musí připomenout. Viděli v něm patrně prozatím učitele obdařeného mimořádnou mocí postavit jejich nemocného na nohy.

Pokud tomu tak je, může nás napadnout – a není to málo? Není víra v Ježíše pouze jako v divotvůrce nedostatečná? Ježíš přece není jen divotvůrce. Ale Ježíš sám zjevně neodmítal žádný projev víry, se kterým za ním lidé přicházeli. Víra v Ježíše jako divotvůrce se totiž mohla stát jakýmsi předstupněm hlubší víry a hlubšího poznání Ježíše jako Božího Syna poslaného na svět, aby se stal Spasitelem lidí. Víra, která si žádá jen tělesný prospěch a zdraví, se nám může zdát přizemní a primitivní. Ale i taková víra se mohla rozvinout v něco víc. Mohlo se stát, že si ti uzdravení lidé mohli odnést z této zkušenosti ještě něco víc, třeba otázku: Kdo to u všech všudy ten Ježíš je? Kdo to je, když koná tak zvláštní a nepochopitelné skutky? Jistě, že ne každý, kdo byl svědkem nějakého Ježíšova zázraku, se stal věřícím a následovníkem Ježíše v pravém slova smyslu. Ale přece jeho uzdravování byla, jak zdůrazňuje apoštol Jan, *znameními*. „*Ještě mnoho jiných znamení učinil Ježíš před očima učedníků, a ta nejsou zapsána v této knize. Tato však zapsána jsou, abyste věřili, že Ježíš je Kristus, Syn Boží, a abyste věřice měli život v jeho jménu*“ (J 20,30-31). Na jedné straně

¹) http://www.hygp Praha.cz/obsah/zdravi-a-jeho-determinanty_434_1.html

se Ježíš pozastavoval nad tím, jak lidé nejsou mnohdy ochotni v něho uvěřit, dokud neuvidí znamení (jako v případě uzdravení syna královského služebníka – J 4,48). Také Tomášovi řekl: „*Blaze těm, kteří neviděli a uvěřili*“ (J 20,29). A přece Ježíšovy zázraky sloužily také jako znamení dosvědčující, že v něm je moc Boží ke spáse člověka. I když tedy sám Ježíš nepovažoval víru v něho pouze jako v divotvorce za víru plnou a potřebnou, neodmítal ji. Věděl, že může být předstupněm k něčemu hlubšímu, tedy k tomu, že lidé v něm poznají Božího Syna, kterého poslal Bůh, jeho Otec, aby nám přinesl spásu, záchranu nejen v uzdravení těla, ale právě také v odpuštění hříchů, smíření s Bohem a znovuzrození k životu Božích dětí.

3. Odpouštějí se ti hříchy

Je velmi výmluvné, jak Ježíš reaguje na onoho ochrnutého. To první, co mu sdělí, je: „*Bud' dobré myslí, synu, odpouštějí se ti hříchy*“ (v. 2). Ale cožpak ti čtyři se svým nemocným přišli, aby s Ježíšem řešili otázku odpuštění hříchů dotyčného? Patrně nikoliv. Evidentně přišli za Ježíšem s vidinou uzdravení jeho těla. Ale Ježíš vidí pod povrch. Vidí, že je tu ještě nějaká jiná oblast jeho života, která potřebuje uzdravení. Ta nebyla patrně tak viditelná, ale přece vězela hluboko v tom člověku. Nevíme ani nakolik si této oblasti byl vědom sám nemocný. Možná si potřebu odpuštění uvědomoval, možná také ne, ale Ježíš mu ukázal, že tu tato oblast je, a že pokud nedojde k uzdravení v podobně odpuštění hříchů, tak zde zůstane cosi bytostně nemocného, i kdyžby ochrnutý začal nakrásně skákat jako srnec.

I nám tím ukazuje, že k plnému uzdravení patří také otázka hříchu a viny. Těžko toto může zprostředkovat medicína. I když lékař může třeba nabádat člověka k úpravě životosprávy, životního stylu varovat jej, aby „nehřešil“ v otázce alkoholu, tabáku, přejídání se apod., jde tu přesto o ještě jiný rozměr. Rozměr duchovní. A rozměr duchovní je o poměru mezi člověkem a Bohem. A o tomto rozměru s oním nemocným Ježíš hovoří. Potřebuješ narovnat údy a vlít sílu do svalů. Ale právě tak a v jistém ohledu ještě mnohem více potřebuješ prožít narovnaní ve vztahu k Bohu. A možná tím předsazením odpuštění před uzdravení těla Ježíš něco naznačil. Právě to, že narovnaní vztahu s Bohem potřebuje člověk nejprve a nejvíce ze všeho. Že to je tou nejhlubší nouzí, bídou a nemocí člověka. Pokud bychom se zajímali více nebo dokonce pouze o zdraví tělesné, případně duševní, nebo řekněme třeba i to vztahové, sociální, ale unikala by nám ta nejhlubší rovina lidské existence, potřeba smíření s Bohem, nemůže být naše uzdravení nikdy úplné. A dokonce bychom to mohli říci i tak, že i kdyžby člověk prospíval tělesně i duševně v plné kondici, je nemocen, ba dokonce biblickou dikcí mrtev, dokud neprožije odpuštění hříchů a smíření s Bohem.

Odpouštějí se ti hříchy – Těmito slovy Ježíš zvýraznil a podtrhl duchovní rozměr a podstatu života a zdraví člověka. Tento duchovní rozměr lidského života mnozí nevidí a nechtějí vidět. Ale on se tento rozměr přece různým způsobem připomíná. A to tehdy, když člověk hledá smysl svého života, když jej tíží jeho viny a selhání, když se setká s něčím, co jej přesahuje a co nedokáže obsáhnout, nebo když se končí jeho život a člověk se ptá, zda je to vše, a zda je ještě nějaké „potom“, zda člověk prostě nějak vyšumí a zmizí, nebo v nějaké formě pokračuje jeho existence dál. Za běžného ruchu života se člověk často těmito otázkami nezabývá. Mnohem více tyto otázky ovšem vyvstávají v době nějaké vážnější nemoci nebo v době umírání. To jsou otázky, které člověk může jistě probírat s druhými lidmi, ale především je potřebuje probírat s Bohem. Protože tyto otázky jsou ve své podstatě tázáním po Bohu.

Ježíš se nám dnes představuje jako ten, kdo odpouští hříchy. Je to tedy poselství o tom, že skrze Krista se Bůh rozhodl odpovědět na ty nejhlubší, duchovní otázky, nouze a potřeby člověka. Je důležité ale tyto potřeby a otázky vnímat a otevřít se jim - hledat. Pak do nich může vstoupit odpověď. Ne nutně jako informace, ale odpověď v podobě setkání s Bohem, v podobě prožitku Božího přijetí a odpuštění, ve zkušenosti nabytí smyslu a směru. Když dovolíme, aby se nás dotkl Ježíš, prožijeme blízkost Boha a jeho lásky.

Zákoníci to tehdy nebyli schopni vidět. Považovali Ježíše za rouhače, jen Bůh přece může odpouštět hříchy. Ježíš na to zareagoval takto: „*Proč si hned myslíte něco zlého? Co je podle vás snadnější říci: Jsou ti odpuštěny hříchy, anebo: Vstaň a chod'? Ale abyste věděli, že Syn člověka má na zemi moc odpouštět hříchy' - tehdy pověděl ochrnutému - 'Vstaň, vezmi si lehátko a jdi domů.' A on vstal a odešel domů*“ (v. 4-7). Zákoníci nepoznali, že Bůh byl v Ježíši a že dotek Ježíšův je dotekem Božím a že slovo Ježíšovo je slovem Božím. Tělesné uzdravení ochrnutého i jim ale mohlo být znamením (pokud se mu otevřou), že je zde skutečně ten Svatý Boží, který má moc nejen uzdravit tělo, ale také darovat člověku